

UKÁŽKA 1

J. R. R. Tolkien – Hobit (úryvok)

„Keď si pomyslí, že onedlho tu máme jún,“ šomral Bilbo, keď sa čvachtavo vliekol po rozbahnenej ceste za ostatnými. Prišiel podvečer, lialo sa ako z krhly, a tak bolo celý deň. Z kapucne mu kvapkala do očí voda, plášť mal do nitky premočený, poník bol **zmorený / zmorení (1)**, potkýnal sa o kamene a **ostatný / ostatní (2)** sa správali nevrlo, nijako im nebolo do reči. „A stavím sa, že ten dažď nám už zmácal aj suché šatstvo a dostal sa do potravín v batožine,“ ťažkal si ďalej v duchu. „Hrom aby udrel do lupičstva a do všetkého, čo s tým súvisí! Bodaj by som bol pekne-krásne doma v nore pri ohníku a počúval vyspevujúci kotlík!“

Trpaslíci sa trmácali ďalej, ani raz sa neobzreli, Bilba si nevšímali. Kdesi za sivými mračnami **Slnko / slnko (3)** už akiste zapadlo, lebo sa začalo stmievať. Zišli do hlbokého údolia, kde sa na dne valila rieka. Zdvihol sa vietor a vrby na brehu sa začali ohýbať a vzdychať. Rieka, vzdutá dažďami, sa prudko hnala z kopcov a vrchov na severe, ale cesta **našťastie / na šťastie (4)** viedla cez starodávny kamenný most.

Už sa takmer zotmelo, keď prešli na druhú stranu. Vietor potrhal sivé mračná a medzi ich letiacimi zdrapmi sa nad kopcami ukázal bludný **mesiac / Mesiac (5)**. Vtedy zastali a Thorin zahundral čosi **o večeri / večery (6)** a „kde nájdeme suché miesto na prenocovanie?“

Až dovtedy si nikto nevšimol, že chýba Gandalf. Sprevádzal ich celou cestou, ale ani slovom nenaznačil, či s nimi do dobrodružstva pôjde, alebo im len na kuse robí spoločnosť. Najviac zo všetkých jedol, najviac zo všetkých rozprával, najviac zo všetkých sa smial. A zrazu ho nebolo!

1. – 6. Vyberte pravopisne správnu alternatívu zvýraznených slov v texte.

(Toto zadanie sa vzťahuje na úlohy 1. – 6. Svoje odpovede zapíšte do odpoveďového hárku.)

7. Thorin sa zastavil a zahundral: „Kde nájdeme suché miesto na večeru?“

Je uvedený zápis priamej reči pravopisne správny?

A. áno

B. nie

8. Koľko postáv pomenoval autor v texte vlastnými menami?

(Svoju odpoveď zapíšte do odpoveďového hárka číslom alebo slovom.)

9. Ktoré tvrdenie vyplýva z textu?

A. Dej ukážky sa odohráva v jeden daždivý podvečer v hlbokom údolí.

B. Trpaslíci sa už tešia domov, kde sa poriadne najedia.

C. Najviac zo všetkých rozprával Gandalf, ale trpaslíci si ho nevšímali, lebo sa vliekol za nimi.

D. Bilbo je trpaslík, ktorý túži po dobrodružstve, a preto ho všetci majú radi.

10. V ktorej možnosti sa **nenachádza** expresívne slovo?

- A. trpaslíci sa trmácali ďalej
- B. rieka, vzduť dažd'ami, sa prudko hnala
- C. najviac zo všetkých sa smial
- D. počúval vyspevujúci kotlík

11. *Už sa takmer zotmelo, keď prešli na druhú stranu.*

Koľkokrát došlo k spodobovaniu v uvedenej vete?

Svoju odpoveď zapíš do odpoveďového hárka číslom alebo slovom.

12. V ktorej možnosti sa **nachádza** slovo so slabikotvornou spoluhláskou?

- A. hrom aby udrel do lupičstva
- B. lialo sa ako z krhly
- C. ukázal bludný mesiac
- D. ani slovkom nenaznačil

13. Ktoré tvrdenie je pravdivé?

- A. V texte sa využíva aj informačný slohový postup.
- B. Text má znaky epického rozprávania, ale aj lyrické prvky.
- C. V texte prevláda opisný slohový postup.
- D. Rozprávač komentuje správanie postáv, preto ide o rečnícky štýl.

14. *Z kapucne mu kvapkala do očí voda, plášť mal do nitky premočený, poník bol zmorený, potkýnal sa o kamene a ostatní sa správali nevrlo, nijako im nebolo do reči.*

Vo uvedenej vete sa nenachádza

- A. neživotné podstatné meno v akuzatívne, ktoré sa skloňuje podľa vzoru stroj.
- B. nepřnovýznamové sloveso v 3. osobe minulého času.
- C. zložené slovo, ktoré sa skloňuje podľa vzoru ulica.
- D. osobné základné zámeno.

15. V ktorej možnosti sú **všetky prídavné mená rovnakého druhu?**

- A. hlbokého údolia, sivé mračná, kamenný most
- B. suché miesto, bludný mesiac, kamenný most
- C. starodávny most, kamenný most, bludný mesiac
- D. hlboké údolie, suché miesto, kamenný most

16. *Slnko kdesi za sivými mračnami už zapadlo, lebo sa začalo stmievať.*

V tejto vete sa nenachádza

- A. zvrätne sloveso.
- B. všeobecné podstatné meno.
- C. spojka.
- D. pomnožné podstatné meno.

17. Ktorý umelecký prostriedok je iný ako ostatné?

- A. vietor potrhal sivé mračná
B. lialo ako z krhly
C. vrby začali vzdychať
D. zdvihol sa vietor

18. Ktoré interpunkčné znamienko sa v texte ukážky 1 nenachádza?

- A. pomlčka
B. otáznik
C. úvodzovky
D. spojovník

19. V prvom odseku ukážky 1 prevažujú

- A. jednoduché vety.
B. súvetia.

20. *Bodaj by som bol pekne-krásne doma v nore pri ohníku a počúval vyspevujúci kotlík!*

Uvedená veta je

- A. oznamovacia.
B. rozkazovacia.
C. želacia.

21. *Bilbo sa čvachtavo vliekol po rozbahnenej ceste za ostatnými.*

Poradie vetných členov v uvedenej vete je: podmet, príslovkové určenie spôsobu, slovesný prísudok, zhodný prívlastok, príslovkové určenie miesta, predmet.

Je uvedené tvrdenie pravdivé?

- A. áno
B. nie

22. *Už sa takmer zotmelo.*

**V tomto prípade ide o jednočlennú vetu. Vypíšte z nej hlavný vetný člen.
(Svoju odpoveď zapíšte do odpoved'ového hárka.)**

23. *Cesta viedla cez starodávny kamenný most.*

Prídavné mená v uvedenej vete vznikli rovnakým slovotvorným spôsobom.

Je uvedené tvrdenie pravdivé?

- A. áno
B. nie

24.

po ceste – vzor žena, do reči – vzor kost', z kapucne – vzor ulica, o kamene – vzor stroj,
trpaslíci – vzor chlap, do údolia – vzor vysvedčenie

Koľko chýb v určení skloňovacieho vzoru sa vo zvýraznenom texte nachádza?

- A. 2
B. 1
C. 0

25. *Zdvihol sa vietor vrby na brehu sa začali ohýbať vzdychať.*

Koľkokrát by ste do uvedenej vety doplnili čiarku, aby bola napísaná pravopisne správne?

- A. dvakrát
- B. jedenkrát
- C. ani raz

26. *Rieka sa prudko hnala z kopcov.*

Koľko slabík sa nachádza v uvedenej vete?

(Svoju odpoveď zapíš číslom alebo slovom.)

27. Ukážka 1 predstavuje umelecký text.

Je uvedené tvrdenie pravdivé?

- A. áno
- B. nie

UKÁŽKA 2

D. Hevier – Miesto v živote (úryvok)

Viem že si raz nájdeš svoje miesto
a nezablúdiš cestou
no musíš si to skúsiť sám
Zostať sám sebou riadne bolí
no zbavíš sa tej smoly
raz povieš už to miesto mám

28. V ukážke 2 nájdeme úryvok populárnej piesne Daniela Heviera *Miesto v živote*, ktorú napísal pre Paľa Haberu a skupinu Team. V tomto prípade ide o

- A. osobnú lyriku.
- B. prírodnú lyriku.
- C. ľúbostnú lyriku.
- D. spoločenskú lyriku.

29. Slohový postup použitý v ukážke 2 je

- A. umelecký.
- B. výkladový.
- C. rozprávací.
- D. výkladový.

30. Vo zvýraznenom verši v ukážke 2 sa nachádza frazeologizmus.

Je uvedené tvrdenie pravdivé?

- A. áno
- B. nie

1 RIEŠENIE

1	<p>„Keď si pomyslím, že onedlho tu máme jún,“ šomral Bilbo, keď sa čvachtavo vliekol po rozbahnenej ceste za ostatnými. Prišiel podvečer, lialo sa ako z krhly, a tak bolo celý deň.</p>
6	<p>Z kapucne mu kvapkala do očí voda, plášť mal do nitky premočený, poník bol zmorený (1), potkýnal sa o kamene a ostatní (2) sa správali nevrlo, nijako im nebolo do reči. „A stavím sa, že ten dážd' nám už zmáčal aj suché šatstvo a dostal sa do potravín v batožine,“ ťažkal si ďalej v duchu. „Hrom aby udrel do lupičstva a do všetkého, čo s tým súvisí! Bodaj by som bol pekne-krásne doma v nore pri ohníku a počúval vyspevujúci kotlík!“</p> <p>Trpaslíci sa trmácali ďalej, ani raz sa neobzreli, Bilba si nevšimli. Kdesi za sivými mračnami slnko (3) už akiste zapadlo, lebo sa začalo stmievať. Zišli do hlbokého údolia, kde sa na dne valila rieka. Zdvihol sa vietor a vŕby na brehu sa začali ohýbať a vzdychať. Rieka, vzdutá dažďami, sa prudko hnala z kopcov a vrchov na severe, ale cesta našťastie (4) viedla cez starodávny kamenný most.</p> <p>Už sa takmer zotmelo, keď prešli na druhú stranu. Vietor potrhla sivé mračná a medzi ich letiacimi zdrapmi sa nad kopcami ukázal bludný mesiac (5). Vtedy zastali a Thorin zahundral čosi o večeri (6) a „kde nájdeme suché miesto na prenocovanie?“</p> <p>Až dovtedy si nikto nevšimol, že chýba Gandalf. Sprevádzať ich celou cestou, ale ani slovom nenaznačil, či s nimi do dobrodružstva pôjde, alebo im len na kuse robí spoločnosť. Najviac zo všetkých jedol, najviac zo všetkých rozprával, najviac zo všetkých sa smial. A zrazu ho nebolo!</p>
7	A. áno
8	3 / tri (Bilbo, Thorin, Gandalf)
9	A. Dej ukážky sa odohráva v jeden daždivý podvečer v hlbokom údolí.
10	C. najviac zo všetkých sa smial
11	3-krát / <i>Už sa takmer zotmelo, keď prešli na druhú stranu.</i>
12	B. lialo sa ako z krhly
13	B. Text má znaky epického rozprávania, ale aj lyrické prvky.
14	C. zložené slovo, ktoré sa skloňuje podľa vzoru ulica.
15	C. starodávny most, kamenný most, bludný mesiac
16	D. pomnožné podstatné meno
17	B. lialo ako z krhly
18	A. pomlčka
19	B. súvetia
20	C. želacia
21	A. áno
22	zotmelo sa
23	B. nie
24	C. 0
25	A. dvakrát / Zdvihol sa vietor, vŕby na brehu sa začali ohýbať, vzdychať.
26	9 / deväť / <i>Rie-ka-sa-prud-ko-hna-la-z kop-cov.</i>
27	A. áno

28	A. osobnú lyriku.
29	D. výkladový
30	A. áno

POUŽITÉ ZDROJE:

LOMENČÍK, J., KÓNYOVÁ, E., LEDNICKÁ, A. a kol. Úspešná maturita. Slovenský jazyk a literatúra. Bratislava: Taktik 2019. 308 s. ISBN 978-80-8180-132-7.